

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία Γ' Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Δραματική Ποίηση, Ευριπίδη, «Ελένη» (στ.659-840)

Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων, Κεφάλαιο 2ο,

«Σοφιστές και Σοφιστική Κίνηση»

Τίτλος:

«Οι Σοφιστές στην Αθήνα του Ευριπίδη»

Συγγραφή: ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΑΡΑΘΟΔΩΡΟΥ

Εφαρμογή: ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΑΡΑΘΟΔΩΡΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας,

Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Οι Σοφιστές στην Αθήνα του Ευριπίδη

Εφαρμογή σεναρίου

Βασιλική Καραθόδωρου

Δημιουργία σεναρίου

Βασιλική Καραθόδωρου

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

23.03.2015-03.04.2015

Σχολική μονάδα

2^ο Γυμνάσιο Κολλέγιο «Ανατόλια»

Διδακτική / θεματική ενότητα

Ευριπίδη, «Ελένη» στ.659-840 - Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων, Κεφάλαιο 2ο,
«Σοφιστές και Σοφιστική Κίνηση».

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

8 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, αίθουσα
πολλαπλών χρήσεων.

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο / ιστοσελίδα τάξης, διαδίκτυο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Ο διδάσκων πρέπει να έχει εξοικείωση με το περιβάλλον των Windows (Word, PowerPoint), με τα ηλεκτρονικά λεξικά, με ανοιχτά διερευνητικά ψηφιακά περιβάλλοντα, όπως η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και γενικότερα με την πλοήγηση στο διαδίκτυο. Πριν από την εφαρμογή της πρότασης διδασκαλίας χρειάζεται να έχει δημιουργήσει μια ιστοσελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα Moodle του σχολείου, ώστε εκεί οι μαθητές να ανεβάζουν το υλικό που δημιουργούν, αλλά και να βρίσκουν τα Φύλλα Εργασίας τους και άλλες πληροφορίες που ο διδάσκων κρίνει ότι χρειάζεται να έχουν. Από εκεί μπορούν να παρεμβαίνουν οι μαθητές και να προσθέτουν ή να κάνουν παρατηρήσεις στις εργασίες των συμμαθητών τους. Φυσικά, η εξοικείωση του διδάσκοντος με την *ομαδοσυνεργατική μέθοδο* και τον τρόπο διεξαγωγής μιας ερευνητικής εργασίας με μαθητές κρίνεται απαραίτητη

Οι μαθητές καλό θα ήταν να έχουν προηγούμενη εμπειρία σε ομαδικές εργασίες και τη δημιουργία πολυτροπικού κειμένου. Η χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες πλοήγηση στο διαδίκτυο και η διαχείριση σελίδων αναζήτησης, καθώς και η δημιουργία εγγράφων Word και παρουσιάσεων στον ηλεκτρονικό υπολογιστή κρίνεται άκρως σημαντική για την ομαλή εφαρμογή της διδακτικής πρότασης. Καθώς οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες, πρέπει να εξασφαλιστεί από τον διδάσκοντα ότι ένας τουλάχιστον μαθητής σε κάθε ομάδα είναι εξοικειωμένος με τα παραπάνω. Επειδή οι προβλεπόμενες δραστηριότητες είναι ομαδικές, προτείνεται ο εκ των προτέρων χωρισμός τους (σε ομάδες) και η ανάθεση ρόλων (π.χ. γραμματέας, χειριστής Η/Υ, δημιουργός παρουσίασης κ.λπ.) (με βάση τις επιθυμίες τους ή όπως κρίνει ο διδάσκων καλύτερα για το τμήμα του), ώστε να καλύπτονται όλες οι ανάγκες και να μη σπαταλάται χρόνος.

Αν οι μαθητές δεν είναι μυημένοι σε συνεργατικές διαδικασίες, ο διδάσκων φροντίζει να υπενθυμίσει τη σημασία της συνοχής και της ισοτιμίας μέσα στην κάθε ομάδα, που προϋποθέτει διαχωρισμό – με δημοκρατικές διαδικασίες – του τομέα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ευθύνης κάθε μέλους της ομάδας, υπευθυνότητα στη διεκπεραίωση του συγκεκριμένου έργου που κάθε μέλος αναλαμβάνει, αλλά και αλληλεπίδραση και συλλογική ανάληψη της ευθύνης για το τελικό αποτέλεσμα. Φροντίζει ακόμη να τονίσει τη λειτουργική σημασία της ανατροφοδότησης-συνδρομής, όπως και της καλοπροαίρετης και τεκμηριωμένης κριτικής στο έργο των άλλων ομάδων για τη βελτίωση και την ολοκλήρωση των εργασιών.

Το σχολείο πρέπει να διαθέτει εργαστήριο πληροφορικής ή φορητούς Η/Υ (ένας για κάθε ομάδα) με σύνδεση στο διαδίκτυο και δυνατότητα δημιουργίας εγγράφων και γενικότερα παρουσιάσεων.

Για την ομαλή εφαρμογή της τελικής φάσης του σεναρίου και την εξοικονόμηση χρόνου θα ήταν χρήσιμη η προηγούμενη εμπειρία του διδάσκοντος σε αγώνες επιχειρηματολογίας, προκειμένου να εξοικειώσει σύντομα τους μαθητές στο κανονιστικό πλαίσιο αυτών.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη

Το σενάριο στηρίζεται

Βασιλική Καραθοδώρου: «Οι Σοφιστές στην Αθήνα του Ευριπίδη», Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Δραματική Ποίηση, Ευριπίδη, «Ελένη» - Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων, Γ Γυμνασίου.

Το σενάριο αντλεί

–

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην «Ελένη» του Ευριπίδη, όπως και στο σύνολο της σωζόμενης αρχαίας ελληνικής τραγωδίας, αντανακλώνται ιδέες, πολιτικές σκέψεις και πράξεις της Αθήνας τους 5^{ου} αι. π.Χ. Ιδιαίτερα στον Ευριπίδη αναπτύσσεται μια κριτική που φθάνει στα όρια της αμφισβήτησης παραδοσιακών αντιλήψεων και πολιτικών θεσμών, ενώ παράλληλα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

δραματοποιούνται αιώνια υπαρξιακά προβλήματα. Το γεγονός αυτό απηχεί έντονα την καθοριστική επίδραση που άσκησαν οι σοφιστές στην ιδεολογία του ποιητή. Για το λόγο αυτό η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση δίνει έμφαση στα στοιχεία της «διανοίας», όπως αυτά εκφράζονται από τον Αγγελιαφόρο και επιχειρεί σύνδεση με τη διδασκαλία των Σοφιστών. Μέσω της αντιπαράθεσης παραδοσιακών και νέων αντιλήψεων και της ανίχνευσης των σπερμάτων του «πρώτου ελληνικού διαφωτισμού», του οποίου ο Ευριπίδης και οι σοφιστές είναι εκφραστές, οι μαθητές έχουν να ωφεληθούν αρκετά.

Οι μαθητές θα έχουν τη ευκαιρία να επιχειρηματολογήσουν γύρω από ζητήματα που προβληματίσαν τόσο τους Σοφιστές και τον Ευριπίδη όσο και τον σύγχρονο άνθρωπο. Θα αρθρώσουν τον δικό τους λόγο, θα εκθέσουν πειστικά επιχειρήματα εμπιστευόμενοι τις ικανότητές τους.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το παρόν σενάριο αποσκοπεί στην ανάδειξη των φιλοσοφικών ιδεών του αρχαίου κόσμου, όπως διατυπώθηκαν από τους Σοφιστές και τον Ευριπίδη. Οι δραστηριότητες των μαθητών στην Α΄ Φάση κινούνται στο πλαίσιο της *κριτικής γλωσσικής επίγνωσης*. Στόχος είναι οι μαθητές να εντοπίσουν τις πληροφορίες που χρειάζονται και να παραγάγουν το δικό τους υλικό με τη βοήθεια των ΤΠΕ καλλιεργώντας την αυτενέργεια, τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους. Ο διδάσκων σε όλη τη διαδικασία παραμένει συνεργάτης του μαθητή του και αποποιείται τη λογική της αυθεντίας (Vygotsky). Η παιδαγωγική θεωρία στην οποία στηρίζεται η συγκεκριμένη πρόταση διδασκαλίας είναι αυτή της *καθοδηγούμενης ανακάλυψης* του Bruner, σε συνδυασμό με τη θεωρία του Vygotsky *περί μάθησης μέσω οικοδόμησης της γνώσης από τους ίδιους τους μαθητές*. Στο έργο τους βοηθούνται από τη διακριτική υποστήριξη του διδάσκοντος, ο ρόλος του οποίου είναι *συνεργατικός* και *καθοδηγητικός* (Vygotsky), αλλά και από τα Φύλλα Εργασίας, ώστε να κατανοήσουν

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

τις εργασίες με τις οποίες θα ασχοληθούν. Εφαρμόζονται οι παιδαγωγικές αρχές της *βιωματικότητας, της συνεργατικής μάθησης και της αυτενέργειας*. Διαμορφώνουν την ταυτότητά τους αναπτύσσοντας την κρίση τους και την ενεργό συμμετοχή τους στη μαθησιακή διαδικασία, παράγοντας λόγο προφορικό και γραπτό, προσεγγίζοντας και δημιουργώντας *πολυτροπικά κείμενα* (Cope & Kalantzis, 2000/ Kress & van Leeuwen, 2001).

Στο πλαίσιο του φιλοσοφικού διαλόγου οι μαθητές ανταλλάσσουν επιχειρήματα για θέματα συνδεδεμένα με τη ζωή. Στη συνέχεια, ακολουθεί η συμμετοχή σε αγώνες αντιλογίας, μία συνθετότερη δραστηριότητα υπόδυσης ρόλων. Η παιδαγωγική αξιοποίηση των αγώνων αντιλογίας απαντά από την αρχαιότητα. Η αρχή των «δισσών λόγων» του Πρωταγόρα, «πατέρα της αντιλογίας», βασίζεται στη διασταύρωση τουλάχιστον δύο επιχειρηματολογικών θέσεων σχετικά με ένα ζήτημα και θέτει τον ακρογωνιαίο λίθο της σοφιστικής. Σήμερα, η αντιλογία προτείνεται ως βασικό εργαλείο για την ενδυνάμωση της σοφιστικής σκέψης στη σχολική τάξη. Στόχος είναι η διαμόρφωση ενός γόνιμου μαθησιακού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο καλλιεργούνται λεκτικές και μη λεκτικές επικοινωνιακές δεξιότητες των συμμετεχόντων, ενώ σφυρηλατείται η διαμόρφωση κριτικά σκεπτόμενων, δημοκρατικών πολιτών.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να γνωρίσουν το ιστορικοκοινωνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο δημιουργήθηκε η ευριπίδεια τραγωδία.
- Να κατανοήσουν στοιχεία του ευριπίδειου έργου που συνθέτουν τη «διάνοια», συζητώντας παράλληλα την επικαιρότητα κάποιων θεμάτων σήμερα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Να κατανοήσουν τις απόψεις που εκφράζει ο Ευριπίδης μέσω του Αγγελιαφόρου για τον θεό, την τύχη, τον καλό και κακό δούλο, την μαντική και τον ορθό λόγο.
- Να συσχετίσουν το πλούσιο γνωμικό στοιχείο με τον χαρακτηρισμό του Ευριπίδη ως «από σκηνής φιλοσόφου».
- Να κατανοήσουν την απήχηση της διδασκαλίας των σοφιστών στο έργο του Ευριπίδη.
- Να επισημάνουν το ενδιαφέρον όλων των εποχών για τη φιλοσοφική δραστηριότητα.
- Να επισημάνουν ορισμένα προβλήματα γνώσης, που οι σοφιστές εξέτασαν, όπως τη διάκριση της αλήθειας από την πλάνη, τα οποία απασχολούν μέχρι σήμερα τον ανθρώπινο στοχασμό.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να εκτιμήσουν την επικοινωνιακή αξία του λόγου, προφορικού και γραπτού, και τη σημασία του φιλοσοφικού επιχειρήματος, όπως αναδεικνύεται από τον ρητορικό λόγο του σοφιστή Γοργία, ο οποίος δίδασκε τη ρητορική τέχνη και την ανέδειξε σε τέχνη της πειθούς και του επιχειρήματος.
- Να διαπιστώσουν τις δυνατότητες και τις αρετές της γλώσσας και του ρητορικού επιχειρήματος και να εκτιμήσουν τη δύναμη του λόγου στην ιδιωτική και δημόσια ζωή.
- Να προβληματιστούν για τις σύγχρονες μορφές του λόγου της πειθούς.
- Να βελτιώσουν, συμμετέχοντας στους αγώνες αντιλογίας, τις προφορικές και γραπτές ικανότητες οργάνωσης και χρήσης της γλώσσας.
- Να ασκηθούν στην ενεργητική ακρόαση και κατανόηση της αντίθετης άποψης.
- Να καλλιεργήσουν τον ορθολογισμό, την κριτική σκέψη και ενσυναίσθηση.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Να ενεργοποιήσουν γραμματοσυντακτικές, σημασιολογικές και επικοινωνιακές δομές της γλώσσας μέσα από διαλογικές διαδράσεις.

Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές/μαθήτριες:

- Να αποκτήσουν δεξιότητες κριτικής επεξεργασίας των ψηφιακών πηγών, με σκοπό να δημιουργήσουν το δικό τους έργο καταθέτοντας τη δική τους άποψη και την ταυτότητά τους.
- Να δημιουργήσουν το δικό τους προϊόν (ψηφιακό και μη).
- Να ασκηθούν στη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων με την αξιοποίηση των ΤΠΕ.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση ηλεκτρονικού λεξικού.
- Να εφαρμόζουν οδηγίες.
- Να παίρνουν πρωτοβουλίες.
- Να εκφραστούν γραπτά με δημιουργικό τρόπο.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες συνεργασίας, λειτουργώντας στο πλαίσιο μιας ομάδας και συνεισφέροντας σε ένα κοινό αποτέλεσμα.
- Να ασκηθούν στην παρουσίαση μιας ομαδικής εργασίας τους ενώπιον των συμμαθητών τους.
- Να εκτεθούν σε διαδικασίες αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας, επιχειρηματολογίας και συνεργασίας.
- Να διατυπώσουν ορθό, σαφή και περιεκτικό λόγο, κατάλληλο για συγκεκριμένη περίπτωση

Διδακτικές πρακτικές

Οι μαθητές / μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να αυτενεργούν μέσα στο κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο, καθώς αποτελούν ενεργά μέλη ομάδων που επιτελούν συγκεκριμένες εργασίες.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Να συνεργάζονται αρμονικά και να αναλαμβάνουν ρόλους στην ομάδα τους.
- Να επιδεικνύουν υπευθυνότητα, να ακολουθούν οδηγίες, αλλά και να αυτενεργούν στα σημεία όπου χρειάζεται.
- Να ασκηθούν στην κριτική προσέγγιση και αξιοποίηση ψηφιακών πηγών και περιβαλλόντων.
- Να καλλιεργήσουν δεξιότητες παρουσίασης και υποστήριξης των εργασιών τους.
- Να εξασκήσουν τις επικοινωνιακές δεξιότητες του προφορικού λόγου.
- Να καλλιεργήσουν δεξιότητες ενσυναίσθησης, καθώς αναλαμβάνουν συγκεκριμένους ρόλους σε ένα παιχνίδι ρόλων.
- Να σέβονται τους συμμαθητές τους και να διεξάγουν γόνιμο διάλογο.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το παρόν σενάριο διεξήχθη στη μέση της σχολικής χρονιάς. Συνεπώς, οι μαθητές είχαν κατανοήσει σε μεγάλο βαθμό το ιστορικοκοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο διδάχθηκε η ευριπίδεια «Ελένη». Σε προηγούμενη διδασκαλία έχει γίνει αναφορά στην επίδραση που ασκήθηκε στον ποιητή από τους Σοφιστές, χωρίς οι μαθητές να έχουν γνωρίσει συστηματικά τη διδασκαλία τους. Η μορφή του Αγγελιαφόρου και οι ιδέες και απόψεις που εξέφρασε λειτούργησαν ως αφετηρία στην προσπάθειά τους να προσεγγίσουν τους προβληματισμούς που διατύπωσαν οι Σοφιστές και να διερευνήσουν τον απόηχό τους στους στίχους της ευριπίδειας τραγωδίας.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση αποτελεί μια προέκταση των ζητημάτων που θίγονται στους στίχους 659-840 του σχολικού εγχειριδίου της «Ελένης» ([B' Επεισόδιο -2η Σκηνή](#)) και στο 2^ο Κεφάλαιο του Ανθολογίου Φιλοσοφικών Κειμένων [Σοφιστές και σοφιστική κίνηση](#). Κινείται, επίσης, στο πλαίσιο των διδακτικών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

στόχων που υπάρχουν στο βιβλίο του εκπαιδευτικού ([Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων](#), 27εξξ. και [Ευριπίδη «Ελένη»](#), 45εξξ.)

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται προς την κατεύθυνση της συνεργατικής μάθησης. Εμπλέκονται στη μαθησιακή διαδικασία για τον εντοπισμό της γνώσης σε ψηφιακούς πόρους, την αξιολόγηση, την κριτική επιλογή του υλικού που χρειάζεται, και τη δημιουργία του τελικού εξαγόμενου, καθώς οι μαθητές καλούνται να δημιουργήσουν το δικό τους ψηφιακό υλικό, ένα πολυτροπικό κείμενο. Έτσι γίνονται από «χρήστες» «παραγωγοί» της γνώσης, σύμφωνα και με τις επιδιώξεις της *Διδακτικής των Μέσων* (βλ. Κρον & Sofos, 2007). Επιπλέον, όλοι οι μαθητές καλούνται να συνεισφέρουν στις εκάστοτε δραστηριότητες και συνεργάζονται μεταξύ τους. Τέλος, η ποικιλία στη χρήση των ΤΠΕ αποσκοπεί αφενός στην τόνωση του ενδιαφέροντος και του κινήτρου από την πλευρά των μαθητών, και αφετέρου στην καλλιέργεια του ψηφιακού γραμματισμού και της δημιουργικότητάς τους.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων:

Κεφάλαιο 2^ο, [Σοφιστές και σοφιστική κίνηση](#).

Δραματική Ποίηση Γ΄ Γυμνασίου, Ευριπίδη «Ελένη»:

Εισαγωγή - [Ιστορικό πλαίσιο](#)

[Β΄ Επεισόδιο -2η Σκηνή](#)

Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας, Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου:

[Ευριπίδης](#)

[Σοφιστές](#)

[Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία Γ΄ Γυμνασίου](#)

[Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γ΄ Γυμνασίου](#)

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η αρχαία σοφιστική-Τα σωζόμενα αποσπάσματα. 1998. Σκουτερόπουλος, Ν. Μ. και Π. Κονδύλης (επιμ.). Μτφρ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλος. Αθήνα:Γνώση. [πηγή:ε-Πύλη των Φιλολόγων]:

[Γοργίας, «Ελένης εγκώμιον».](#)

[Σχετική η έννοια του ωφέλιμου:](#) Πλάτων, «Πρωταγόρας» 333d

[Είναι διδακτή η αρετή 1](#) και [2](#): Πλάτων, «Πρωταγόρας» 317d-328d

[Διδακτή η αρετή:](#) «Δισσοί Λόγοι 6»

[Απόψεις για τη θρησκεία:](#) Πρόδικος DK 5

[Απόψεις για τη θρησκεία:](#) Κριτίας DK 25

[Μύθος Αρετής και Κακίας:](#) Πρόδικος DK 2

[Η φύση ενώνει τους ανθρώπους - ο νόμος τους διαχωρίζει:](#) Πλάτων, «Πρωταγόρας»337c-d

[Ανάγκη να τηρούνται οι νόμοι:](#) Αντιφών DK 44a

[Οι νόμοι καταπιέζουν τη φύση του ανθρώπου:](#) Αντιφών DK 44

[Η ισότητα υπάρχει φύσει - η ανισότητα νόμω:](#) Αντιφών DK 44

[Το κοινωνικό συμβόλαιο:](#) Λυκόφρων DK 3

[Γιατί πρέπει να τηρούνται οι νόμοι:](#) Αντιφών DK 58

[Νόμος είναι το δίκαιο του ισχυροτέρου:](#) Θρασύμαχος DK 6a

[Σχετικά με το δίκαιο και το άδικο:](#) «Δισσοί Λόγοι 3»

[Η αγωγή υπερέχει της φύσης:](#) Αντιφών DK 60

Κακριδής, Φ. Ι. [Αρχαία Ελληνική Γραμματολογία.](#) Αρχαιογνωσία και Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: ΚΕΕ / ΙΝΣ (Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη) [Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα – Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας].

Κυρτάτας, Δ. Ι. και Σπ. Ι. Ράγκος. [Η Ελληνική Αρχαιότητα: Πόλεμος - Πολιτική - Πολιτισμός.](#) Αρχαιογνωσία και Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: ΚΕΕ / ΙΝΣ (Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη) [Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα – Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας].

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην μαιωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Κάλφας, Β. και Γ. Ζωγραφίδης. [Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι](#). *Αρχαιογνωσία και Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: ΚΕΕ / ΙΝΣ (Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη) [Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα – Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας].

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Λογισμικά

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο: Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι [εφαρμογή υποστηρικτικού υλικού πηγή: e-Πύλη των Φιλολόγων]:

[Πρωταγόρας](#)

[Γοργίας](#)

[Πρόδικος](#)

[Ιππίας](#)

[Αντιφών](#)

[Κριτίας](#)

[Σοφιστές-πότε και ποιοι](#)

[Τα αίτια της εμφάνισης των σοφιστών](#)

[Σοφιστές-σχετικισμός1](#)

[Σοφιστές-σχετικισμός 2](#)

[Αγνωστικισμός](#)

[Το δίκαιο και οι νόμοι](#)

[Αγωγή](#)

Βίντεο

[Η πορεία του ελληνικού θεάτρου. Μίμησις πράξεως. Ευριπίδης Ι.](#) .1988.

Επιμορφωτικό Ντοκιμαντέρ. Διάρκεια: 35'. Σκηνοθεσία: Παρράς Δημήτρης. Μουσική Σύνθεση: Παναγιώτου Θέσια. Επεξεργασία εικόνας: CINEMAGIC [πηγή: Αρχείο της ΕΡΤ 1].

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

[Η πορεία του ελληνικού θεάτρου. Μίμησις πράξεως. Ευριπίδης II.](#) 1988.
Επιμορφωτικό Ντοκιμαντέρ. Διάρκεια: 35'. Σκηνοθεσία: Παρράς Δημήτρης.
Μουσική Σύνθεση: Πουланτζάς Κώστας. Επεξεργασία εικόνας: CINEMAGIC [πηγή:
Αρχείο της ΕΡΤ 1.]

Ιστοσελίδες

Βικιπαίδεια:

[Σοφιστές](#)

[Ελένη του Ευριπίδη](#)

[Σοφιστική κίνηση](#)

Ελληνική ιστορία στο διαδίκτυο - Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού:

[Σοφιστές](#)

[Στοιχειώδης και ανώτερη εκπαίδευση](#)

[Ευριπίδης](#)

[Σωκράτης](#)

[Πελοποννησιακός Πόλεμος](#)

[Αιτίες-αφορμές-επιπτώσεις του Πελοποννησιακού πολέμου](#)

[Ηλεκτρονικά Λεξικά](#) [πηγή: Πύλη Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας].

[Λεξικό της αρχαίας ελληνικής-Liddell-Scott \(απόδοση στα αγγλικά\)](#) [πηγή:
Ιστοχώρος "philolog.us"].

[Επιτομή του Μεγάλου Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας- Liddell-Scott](#)
[πηγή: Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα. Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα].

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Α΄ Φάση

(2 ώρες στη σχολική αίθουσα)

Το σενάριο στο σύνολό του εκτυλίχθηκε μέσα στην αίθουσα και στο εργαστήριο υπολογιστών και, επομένως, έγινε χωρίς ιδιαίτερη προπαρασκευή των μαθητών στο σπίτι, χωρίς βέβαια κάτι τέτοιο να ήταν απαγορευτικό. Πριν προχωρήσει η

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

διδάσκουσα στην υπό εξέταση ενότητα και στην ανάθεση των εργασιών, αξιοποίησε τα στοιχεία της διδασκαλίας της προηγούμενης ενότητας μέσα από τον διάλογο με τους μαθητές. Στο στάδιο αυτό της διδακτικής διαδικασίας (Α΄ Φάση του σεναρίου), η διδάσκουσα κατηύθυνε την προσοχή των μαθητών στα στοιχεία εκείνα που θα μπορούσαν να καταστήσουν ομαλότερη τη μετάβαση και ευκολότερη την κατανόηση των δραστηριοτήτων που επρόκειτο να ανατεθούν. Επειδή η τραγωδία προσφέρεται για δραματοποίηση, δόθηκε στη συνέχεια η δυνατότητα σε παιδιά που έχουν το χάρισμα να διαβάζουν παραστατικά και ζωντανά να το αναγνώσουν εκφραστικά. Στη συνέχεια, οι μαθητές σε ομάδες επιχείρησαν να χωρίσουν τους στίχους σε ενότητες. Στόχος ήταν η επισήμανση των βασικών ιδεών, όπως αυτές εκφράζονται από τον Αγγελιαφόρο. Κατόπιν, μέσα από τη συζήτηση οι μαθητές κλήθηκαν να αναγνωρίσουν τη φιλοσοφική διάσταση των στοχασμών του και να επιχειρήσουν μια πρώτη σύνδεση με τη σοφιστική κίνηση. Με κατάλληλο χειρισμό του διαλόγου διασφαλίστηκε η μαθητοκεντρική διδασκαλία των στίχων. Τα προϊόντα μάθησης ήρθαν στο φως μέσω της έκφρασης αποριών από τους μαθητές στις οποίες απάντησαν άλλοι μαθητές. Όταν αυτό δεν κατέστη δυνατό, σειρά είχε ο διάλογος ανάμεσα στους μαθητές (οριζόντιος διάλογος) ή ο διάλογος της καθηγήτριας με τους μαθητές (κάθετος διάλογος). Ένα βασικό εφόδιο για την ερμηνεία και την κριτική προσέγγιση της τραγωδίας ήταν η διατύπωση στην τάξη κατάλληλων ερωτημάτων που προκάλεσαν αμηχανία στους μαθητές και τους ώθησαν να βρουν μόνοι τους απαντήσεις.

Μετά την πρώτη προσέγγιση των στίχων της τραγωδίας οι μαθητές χωρίστηκαν σε πέντε ομάδες με δική τους επιλογή. Στις ομάδες τους αποδόθηκαν συγκεκριμένοι ρόλοι, π.χ. χειριστής Η/Υ, γραμματέας, υπεύθυνος σημειώσεων κ.λπ. Σε κάθε ομάδα υπήρχε τουλάχιστον ένας μαθητής εξοικειωμένος με τη χρήση του Η/Υ και την πλοήγηση στο διαδίκτυο. Αμέσως άνοιξαν τα Φύλλα Εργασίας που υπήρχαν στην ιστοσελίδα του μαθήματος. Η διδάσκουσα έχει φροντίσει έγκαιρα να ανεβάσει τα Φύλλα Εργασίας στη συγκεκριμένη ιστοσελίδα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Β' Φάση

(3 ώρες στο εργαστήριο πληροφορικής και στη σχολική αίθουσα)

Στη φάση αυτή, οι μαθητές παρέμειναν στις ομάδες τους και επεξεργάστηκαν διαφορετικά Φύλλα Εργασίας.

Αποστολή της ομάδας των [Ιστορικών](#) ήταν να διερευνήσει, να συλλέξει πληροφορίες και να καταλήξει σε συμπεράσματα για το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο εμφανίστηκε και διαμορφώθηκε η σοφιστική κίνηση και οι τραγωδίες του Ευριπίδη.

Αποστολή της ομάδας των [Γλωσσολόγων](#) ήταν να εξετάσει σε λεξικά της αρχαίας ελληνικής και νέας ελληνικής γλώσσας την ετυμολογία και σημασία των όρων «σοφός», «σοφιστής», «σοφίζομαι», «σοφιστεία», «φιλοσοφία» και να διερευνήσει τη θετική ή και αρνητική σημασία στο παρελθόν και σήμερα. Στη συνέχεια, αντικείμενο της έρευνάς τους ήταν η χρήση των όρων «σοφιστής» και «σοφιστική τέχνη», όπως τους χρησιμοποιεί ο σοφιστής Πρωταγόρας, υποστηρίζοντας το επάγγελμα που ασκούσε.

Αποστολή της ομάδας των [Φιλοσόφων](#) ήταν η ενασχόληση με τους κύριους εκπροσώπους της σοφιστικής κίνησης διερευνώντας τα όσα αυτοί εισηγήθηκαν ή αμφισβήτησαν. Στη συνέχεια, στόχος ήταν να εντοπίσουν στοιχεία στον λόγο του Αγγελιαφόρου¹ που επιβεβαιώνουν την επίδραση των σοφιστών στον Ευριπίδη. Βάσει όσων θα διαπιστώσουν, κλήθηκαν να απαντήσουν στο εξής ερώτημα: Επιβεβαιώνεται ο χαρακτηρισμός που αποδίδεται στον Ευριπίδη ως «από σκηνης φιλόσοφος»; Μετά την επιλογή κάποιων σημείων (λέξεις, φράσεις ή απόψεις) κλήθηκαν να αναγάγουν στο σήμερα τους προβληματισμούς του Αγγελιαφόρου και να διατυπώσουν τα συμπεράσματά τους για την επικαιρότητα του λόγου του.

¹ Αν υπήρχε χρόνος, η ομάδα θα μπορούσε να αξιοποιήσει τα παράλληλα χωρία του σχολικού βιβλίου και να εξετάσει στοιχεία επίδρασης των Σοφιστών στο σύνολο της τραγωδίας. Δυστυχώς, κάτι τέτοιο δεν κατέστη δυνατό.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Αποστολή της ομάδας των [Διαφωτιστών](#) ήταν να εξετάσει ποιοι άσκησαν κριτική και γιατί στους σοφιστές και για ποιο λόγο θεωρούνταν αντιπαθείς στους συντηρητικούς Αθηναίους. Πώς θα αντιμετωπίζονταν οι Σοφιστές τη σημερινή εποχή και γιατί; Κλήθηκαν να στηρίξουν την έρευνά τους σε αποσπάσματα αρχαίων κειμένων. Λαμβάνοντας υπ' όψιν πως τον όρο Διαφωτισμό για την Αρχαία Σοφιστική μεταχειρίστηκαν οι νεότεροι ιστορικοί της Φιλοσοφίας κατ' αναλογία προς τον νεότερο Ευρωπαϊκό Διαφωτισμό (17ος -18ος αιώνας μ.Χ.), συνδύασαν τις γνώσεις τους από την Ιστορία (Διαφωτισμός και κύριοι εκπρόσωποί του, αντιστοιχίες μεταξύ Σοφιστών και Διαφωτιστών) και αιτιολόγησαν τον χαρακτηρισμό της Σοφιστικής ως «Αρχαίου Ελληνικού Διαφωτισμού». Οι μαθητές αξιοποίησαν τις γνώσεις τους και από τη διδαχθείσα Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία.

Τέλος, **αποστολή** της ομάδας των [Ρητόρων](#) ήταν να μελετήσει μία μορφή ρητορικού λόγου, το «εγκώμιον», μέσα από ένα απόσπασμα από το έργο του σοφιστή Γοργία «Ελένης Εγκώμιον», να διερευνήσει τις δυνατότητες και τις αρετές της γλώσσας και του ρητορικού επιχειρήματος των Σοφιστών και να εξετάσει τη συμβολή τους στη ρητορική. Στη συνέχεια, η ομάδα ανέλαβε να συγκεντρώσει δείγματα «εγκωμίων» και «ψόγων» από σύγχρονες μορφές λόγου, που στοχεύουν στην πειθώ και τον έπαινο ή στην κριτική (ομιλίες πολιτικών, τηλεοπτικές συζητήσεις, διαφημιστικά κείμενα κ.α.) με σκοπό να σχολιάσει τις χρήσεις του ρητορικού λόγου στη σύγχρονη εποχή.

Ακολούθησε η παρουσίαση των εργασιών από την κάθε ομάδα και η κριτική και συμπλήρωση – όπου ήταν δυνατόν – από τους άλλους μαθητές της τάξης. Δόθηκε επαρκής χρόνος για ερωτήσεις και συνήχθη μέσα από τον διάλογο το τελικό συμπέρασμα που ήταν η συνισταμένη των απόψεων που παρουσιάστηκαν. Οι ομάδες αξιολόγησαν την εργασία που παρακολούθησαν, με κριτήριο τη μετάδοση συγκεκριμένης και κατανοητής πληροφορίας. Η αξιολόγηση κάθε μαθητή από την διδάσκουσα σε αυτό το στάδιο έγινε με κριτήριο την ενεργή παρουσία του στην

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ομάδα αλλά και στην ολομέλεια, ενώ κάθε ομάδα κρίθηκε με βάση τη συνάφεια, τη σαφήνεια και την πρωτοτυπία των εργασιών της.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο Εργασίας: «Οι ιστορικοί»

Ομάδα 1η (2-3 διδακτικές ώρες)

Αποστολή της ομάδας σας είναι να διερευνήσει, να συλλέξει πληροφορίες και να καταλήξει σε συμπεράσματα για το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο εμφανίστηκε και διαμορφώθηκε η σοφιστική κίνηση και οι τραγωδίες του Ευριπίδη.

Οι παρακάτω κατευθύνσεις θα λειτουργήσουν βοηθητικά κατά την έρευνά σας:

- Εποχή του Περικλή.
- Πελοποννησιακός πόλεμος.
- Συντηρητική μερίδα Αθηναίων.
- Συμβολή των σοφιστών στη φιλοσοφία-ρητορική.
- Σχέση των σοφιστών με τον Ευριπίδη.

Πηγές από όπου μπορείτε να συλλέξετε τις ανάλογες πληροφορίες είναι:

1. _ Ευριπίδη «Ελένη»: [Β΄ Επεισόδιο -2η Σκηνή](#)
2. [Σοφιστές και σοφιστική κίνηση \(Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων\)](#)
3. [Σοφιστές-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#)
4. [Σοφιστές-εκπαίδευση Αθηναίων](#)
5. [Σοφιστική κίνηση](#)
6. [Σοφιστές](#)
7. [Τα αίτια της εμφάνισης των σοφιστών](#)
8. Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας [Σοφιστές](#)
9. [Σωκράτης-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#)
10. [Η Ελληνική Αρχαιότητα: Πόλεμος - Πολιτική - Πολιτισμός](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
11. [Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
12. [Ευριπίδης-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

13. Ευριπίδη «Ελένη»: Εισαγωγή - [Ιστορικό πλαίσιο](#)
14. [Λήμμα της Βικιπαίδεια για την «Ελένη» του Ευριπίδη](#)
15. [Πελοποννησιακός Πόλεμος-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#)
16. [Αιτίες-αφορμές-επιπτώσεις του Πελοποννησιακού πολέμου](#)
17. [Ιστορικό πλαίσιο - Αρχαία Ελληνική Γραμματολογία](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.

Συμβουλές: αν έχετε οποιαδήποτε αρχαία ή νέα ελληνική λέξη άγνωστε μπορείτε να συμβουλευθείτε ηλεκτρονικά ή έντυπα λεξικά. Προτείνονται τα [λεξικά](#) της Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας.

Το τελικό προϊόν της εργασίας σας θα είναι μία παρουσίαση (μέγιστος χρόνος 8-10 λεπτά) του θέματός σας οποιασδήποτε μορφής (διαφάνειες, κινούμενες εικόνες, ήχοι κ.λ.π.) με οποιοδήποτε ανάλογο λογισμικό που θα επιλέξετε. Θα παρουσιάσετε τα ευρήματα των ερευνών σας σε επόμενη διδακτική ώρα στην ολομέλεια της τάξης και θα τα αναρτήσετε στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα Moodle.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: «ΟΙ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΟΙ»

Ομάδα 2^η (2-3 διδακτικές ώρες)

Αποστολή της ομάδας σας είναι να εξετάσει σε λεξικά της αρχαίας ελληνικής και νέας ελληνικής γλώσσας την ετυμολογία και σημασία των όρων «σοφός», «σοφιστής», «σοφίζομαι», «σοφιστεία», «φιλοσοφία» και να διερευνήσει τη θετική ή και αρνητική σημασία στο παρελθόν και σήμερα. Στη συνέχεια, αντικείμενο της έρευνάς σας είναι η χρήση των όρων «σοφιστής» και «σοφιστική τέχνη», όπως τους χρησιμοποιεί ο σοφιστής Πρωταγόρας, υποστηρίζοντας το επάγγελμα που ασκούσε.

Πηγές από όπου μπορείτε να συλλέξετε τις ανάλογες πληροφορίες είναι:

1. [Ηλεκτρονικά Λεξικά](#)
2. [Λεξικό της αρχαίας ελληνικής-Liddell Scott \(απόδοση στα αγγλικά\)](#)
3. [Επιτομή του Μεγάλου Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας- Liddell-Scott](#)
4. [Σοφιστές και σοφιστική κίνηση \(Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων\)](#)
5. Αναζήτηση στο διαδίκτυο με τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά και χρήση μιας μηχανής αναζήτησης.

Το τελικό προϊόν της εργασίας σας θα είναι μία παρουσίαση (μέγιστος χρόνος 8-10 λεπτά) του θέματός σας οποιασδήποτε μορφής (διαφάνειες, κινούμενες εικόνες, ήχοι κ.λ.π.) με οποιοδήποτε ανάλογο λογισμικό που θα επιλέξετε. Θα παρουσιάσετε τα ευρήματα των ερευνών σας σε επόμενη διδακτική ώρα στην ολομέλεια της τάξης και θα τα αναρτήσετε στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα Moodle.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: «ΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ»

Ομάδα 3^η (2-3 διδακτικές ώρες)

Αποστολή της ομάδας σας είναι να ασχοληθεί με τους κύριους εκπροσώπους της σοφιστικής κίνησης διερευνώντας τα όσα αυτοί εισηγήθηκαν ή αμφισβήτησαν. Στη συνέχεια, στόχος σας είναι να εντοπίσετε στοιχεία στον λόγο του Αγγελιαφόρου² που επιβεβαιώνουν την επίδραση των σοφιστών στον Ευριπίδη. Βάσει όσων διαπιστώσατε, θεωρείτε πως επιβεβαιώνεται ο χαρακτηρισμός που αποδίδεται στον Ευριπίδη ως «από σκηνης φιλόσοφος»; Αφού επιλέξετε κάποια σημεία (λέξεις, φράσεις ή απόψεις), επιχειρήστε να αναγάγετε στο σήμερα τους προβληματισμούς του Αγγελιαφόρου. Σε ποια συμπεράσματα για την επικαιρότητα του λόγου του θα καταλήγατε;

Πηγές από όπου μπορείτε να συλλέξετε τις ανάλογες πληροφορίες είναι:

1. [Σοφιστές και σοφιστική κίνηση \(Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων\)](#)
2. Ευριπίδη «Ελένη»: [Β΄ Επεισόδιο -2η Σκηνή](#)
3. [Σοφιστές](#)
18. [Σοφιστές-Αρχαία Ελληνική Γραμματολογία](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
19. [Ευριπίδης-Αρχαία Ελληνική Γραμματολογία](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
4. Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας, Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου:
[Ευριπίδης](#)
5. [Πρωταγόρας](#)
6. [Γοργίας](#)
7. [Πρόδικος](#)
8. [Ιππίας](#)

² Αν υπάρχει χρόνος η ομάδα μπορεί να αξιοποιήσει τα παράλληλα χωρία του σχολικού βιβλίου και να εξετάσει στοιχεία επίδρασης των Σοφιστών στο σύνολο της τραγωδίας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

9. [Αντιφών](#)

10. [Κριτίας](#)

11. Αναζήτηση στο διαδίκτυο με τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά και χρήση μιας μηχανής αναζήτησης.

Συμβουλές: αν έχετε οποιαδήποτε αρχαία ή νέα ελληνική λέξη άγνωστε μπορείτε να συμβουλευθείτε ηλεκτρονικά ή έντυπα λεξικά. Προτείνονται τα λεξικά της [Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας](#).

Το τελικό προϊόν της εργασίας σας θα είναι μία παρουσίαση (μέγιστος χρόνος 8-10 λεπτά) του θέματός σας οποιασδήποτε μορφής (διαφάνειες, κινούμενες εικόνες, ήχοι κ.λ.π.) με οποιοδήποτε ανάλογο λογισμικό που θα επιλέξετε. Θα παρουσιάσετε τα ευρήματα των ερευνών σας σε επόμενη διδακτική ώρα στην ολομέλεια της τάξης και θα τα αναρτήσετε στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα Moodle.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: «ΟΙ ΔΙΑΦΩΤΙΣΤΕΣ»

Ομάδα 4^η (2-3 διδακτικές ώρες)

Αποστολή της ομάδας σας είναι να εξετάσει ποιοί άσκησαν κριτική και γιατί στους σοφιστές και για ποιο λόγο θεωρούνταν αντιπαθείς στους συντηρητικούς Αθηναίους. Πώς θα αντιμετώπιζονταν οι Σοφιστές τη σημερινή εποχή και γιατί; Να στηρίξετε την έρευνά σας σε αποσπάσματα αρχαίων κειμένων. Λαμβάνοντας υπ' όψιν πως τον όρο Διαφωτισμό για την Αρχαία Σοφιστική μεταχειρίστηκαν οι νεότεροι ιστορικοί της Φιλοσοφίας κατ' αναλογία προς τον νεότερο Ευρωπαϊκό Διαφωτισμό (17ος -18ος αιώνας μ.Χ.), συνδυάστε τις γνώσεις σας από την ιστορία (Διαφωτισμός και κύριοι εκπρόσωποί του, αντιστοιχίες μεταξύ Σοφιστών και Διαφωτιστών) και προσπαθήστε να αιτιολογήσετε τον χαρακτηρισμό της ως «Αρχαίο Ελληνικό Διαφωτισμό».

Άκρως απαραίτητη και βοηθητική για την έρευνά σας είναι η μελέτη των παράλληλων χωρίων των σχολικών βιβλίων.

Πηγές από όπου μπορείτε να συλλέξετε τις ανάλογες πληροφορίες είναι:

1. [Σοφιστές και σοφιστική κίνηση \(Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων\)](#)
2. [Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία Γ΄ Γυμνασίου](#)
3. [Σοφιστές-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#)
4. [Σοφιστές-εκπαίδευση Αθηναίων](#)
5. [Σοφιστική κίνηση](#)
6. [Σοφιστές-πότε και ποιοί](#)
7. Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας, Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου: [Σοφιστές](#)
8. [Σωκράτης-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#)
9. [Η Ελληνική Αρχαιότητα: Πόλεμος - Πολιτική - Πολιτισμός](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
10. [Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
11. [Οι αρχές του ανθρωπισμού](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

12. [Από τον μύθο στον λόγο - Αρχαία Ελληνική Γραμματολογία](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
13. [Ο Διαφωτισμός και το σοφιστικό κίνημα - Αρχαία Ελληνική Γραμματολογία](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
14. [Το δίκαιο και οι νόμοι](#)
15. Αναζήτηση στο διαδίκτυο με τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά και χρήση μιας μηχανής αναζήτησης.

Μεταφρασμένα αποσπάσματα:

1. [Η φύση ενώνει τους ανθρώπους-ο νόμος τους διαχωρίζει](#)
2. [Ανάγκη να τηρούνται οι νόμοι](#)
3. [Οι νόμοι καταπιέζουν τη φύση του ανθρώπου](#)
4. [Η ισότητα υπάρχει φύσει-η ανισότητα νόμω](#)
5. [Η αγωγή υπερέχει της φύσης](#)
6. [Γιατί πρέπει να τηρούνται οι νόμοι](#)
7. [Νόμος είναι το δίκαιο του ισχυροτέρου](#)
8. [Σχετικά με το δίκαιο και το άδικο](#)
9. [Το κοινωνικό συμβόλαιο](#)

Συμβουλές: αν έχετε οποιαδήποτε αρχαία ή νέα ελληνική λέξη άγνωστε μπορείτε να συμβουλευθείτε ηλεκτρονικά ή έντυπα λεξικά. Προτείνονται τα λεξικά της [Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας](#).

Το τελικό προϊόν της εργασίας σας θα είναι μία παρουσίαση (μέγιστος χρόνος 8-10 λεπτά) του θεματός σας οποιασδήποτε μορφής (διαφάνειες, κινούμενες εικόνες, ήχοι κ.λ.π.) με οποιοδήποτε ανάλογο λογισμικό που θα επιλέξετε. Θα παρουσιάσετε τα ευρήματα των ερευνών σας σε επόμενη διδακτική ώρα στην ολομέλεια της τάξης και θα τα αναρτήσετε στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα Moodle.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: «ΟΙ ΡΗΤΟΡΕΣ»

Ομάδα 5^η (2-3 διδακτικές ώρες)

Αποστολή της ομάδας σας είναι να μελετήσει μία μορφή ρητορικού λόγου, «εγκώμιον», μέσα από ένα απόσπασμα από το έργο του σοφιστή Γοργία, «Ελένης Εγκώμιον», να διερευνήσει τις δυνατότητες και τις αρετές της γλώσσας και του ρητορικού επιχειρήματος των Σοφιστών και να εξετάσει τη συμβολή τους στη ρητορική. Στη συνέχεια, η ομάδα σας αναλαμβάνει να συγκεντρώσει δείγματα «εγκωμίων» και «ψόγων» από σύγχρονες μορφές λόγου, που στοχεύουν στην πειθώ και τον έπαινο ή στην κριτική (ομιλίες πολιτικών, τηλεοπτικές συζητήσεις, διαφημιστικά κείμενα κ.α.) με σκοπό να σχολιάσει τις χρήσεις του ρητορικού λόγου στην σύγχρονη εποχή.

Πηγές από όπου μπορείτε να συλλέξετε τις ανάλογες πληροφορίες είναι:

1. [Σοφιστές και σοφιστική κίνηση \(Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων\)](#)
2. Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας, Α΄, Β΄, Γ΄ Γυμνασίου: [Σοφιστές](#)
3. [Σοφιστές-Αρχαία Ελληνική Γραμματολογία](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
4. [Από τον μύθο στον λόγο-Αρχαία Ελληνική Γραμματολογία](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
5. [Η Ελληνική Αρχαιότητα: Πόλεμος - Πολιτική - Πολιτισμός](#) στον ιστότοπο Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα.
6. [Γοργίας, «Ελένης εγκώμιον»](#)
7. [Γοργίας](#)
8. Αναζήτηση στο διαδίκτυο με τις κατάλληλες λέξεις-κλειδιά και χρήση μιας μηχανής αναζήτησης.

Συμβουλές: αν έχετε οποιαδήποτε αρχαία ή νέα ελληνική λέξη άγνωστε μπορείτε να συμβουλευθείτε ηλεκτρονικά ή έντυπα λεξικά. Προτείνονται τα λεξικά της [Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας](#).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Το τελικό προϊόν της εργασίας σας θα είναι μία παρουσίαση (μέγιστος χρόνος 8-10 λεπτά) του θέματός σας οποιασδήποτε μορφής (διαφάνειες, κινούμενες εικόνες, ήχοι κ.λ.π.) με οποιοδήποτε ανάλογο λογισμικό που θα επιλέξετε. Θα παρουσιάσετε τα ευρήματα των ερευνών σας σε επόμενη διδακτική ώρα στην ολομέλεια της τάξης και θα τα αναρτήσετε στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα Moodle.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τελική Φάση (3 διδακτικές ώρες)

«Διττοί Λόγοι»³

Οι προηγούμενες δραστηριότητες αποτέλεσαν αφορμή για να προβληματιστούν οι μαθητές γύρω από τις ιδέες που εξέφρασαν ο Ευριπίδης και οι σοφιστές. Γνώρισαν το κλίμα της εποχής (5^{ος} αι. π.Χ.), στην οποία αναπτύχθηκε ο εμπειρισμός, ο σχετικισμός κι η αμφισβήτηση των παραδεδομένων αξιών, μια εποχή πολιτικών συγκρούσεων και πολιτειακών ανατροπών, αλλά και πνευματικής και καλλιτεχνικής ανάπτυξης των Αθηνών και της δημοκρατίας. Κατά την τελική, λοιπόν, φάση οι μαθητές πήραν μέρος σε αγώνες επιχειρηματολογίας. Η θεματική των αγώνων αντλήθηκε από το περιεχόμενο της διδασκαλίας των σοφιστών και από την προβληματική που αποτύπωσε ο Ευριπίδης στην «Ελένη». Προτάθηκαν τα εξής θέματα, τα οποία βρήκαν σύμφωνους τους μαθητές⁴:

- Οι ηθικές αξίες (π.χ. τιμή, αξιοπρέπεια) είναι σχετικές, καθώς υφίστανται αλλαγές στον χρόνο.
- Η σχετικότητα της ανθρώπινης γνώσης δεν αποτελεί υποχρεωτικά μειονέκτημα. Απεναντίας έχει ευεργετικά αποτελέσματα.
- Οι αρετές του ανθρώπου αποτελούν έμφυτα χαρακτηριστικά κι όχι προϊόν διδασκαλίας.

Πριν από τη διεξαγωγή των αγώνων κρίθηκε απαραίτητη η εξοικείωση των μαθητών με το κανονιστικό πλαίσιο. Το 1/3 των μαθητών ήταν ιδιαίτερα εξοικειωμένο με τον τρόπο διεξαγωγής των αγώνων, καθώς συμμετέχει στον Όμιλο Ρητορικών Λόγων (ελληνικός και αγγλικός) του σχολείου. Οι υπόλοιποι συνάντησαν δυσκολίες. Η συνδρομή, όμως, των συμμαθητών τους ήταν πολύ βοηθητική. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη διδακτική πρόταση, οι αγώνες λόγων μπορούν να

³ Οι Κανόνες Διττών Λόγων που παρατίθενται αποτελούν προσαρμογή των Κανόνων του Παγκόσμιου Πανεπιστημιακού Πρωταθλήματος Αντιλογίας (Debate). Η αρχική δημιουργία τους προέκυψε από συνεργασία της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας με μέλη του Ρητορικού Ομίλου Πανεπιστημίων Αθηνών.

⁴ Φυσικά, ο διδάσκων σε συνεργασία με τους μαθητές μπορεί να ορίσει άλλα θέματα.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

διεξαχθούν και σε ένα περιβάλλον κοινωνικής δικτύωσης. Ο διδάσκων σε συνεργασία με τους μαθητές μπορεί να προσκαλέσει και μαθητές τάξεων άλλων σχολείων σε [τηλεμαχίες](#)⁵ (μέσω Skype). Δυστυχώς, κάτι τέτοιο λόγω πίεσης χρόνου δεν κατέστη δυνατό.

Σε έναν Αγώνα Διττών Λόγων δύο τριμελείς ομάδες αντιπαρατίθενται επάνω στο θέμα που τους έχει ανακοινωθεί 15 λεπτά νωρίτερα. Κατά τη διάρκεια του αγώνα παρίσταται Κριτική Επιτροπή, η οποία αποφασίζει τη νικήτρια ομάδα και χρονομέτρης που καταγράφει και σημαίνει ηχητικά το πέρασμα τού χρόνου. Επιτρέπεται η παρουσία ακροατηρίου. Κάθε ομάδα επιλέγει την ονομασία της. Η ομάδα η οποία λαμβάνει πρώτη τον λόγο καλείται **λόγος** ή **κυβέρνηση** και η δεύτερη ομάδα **αντίλογος** ή **αντιπολίτευση**.

Τα μέλη των ομάδων λαμβάνουν τις ακόλουθες **ονομασίες**:

Ο **πρώτος ομιλητής του λόγου** ή της κυβέρνησης

Ο **πρώτος ομιλητής του αντιλόγου** ή της αντιπολίτευσης.

Οι υπόλοιποι ομιλητές καλούνται αντίστοιχα **δεύτερο και τρίτο μέλος του λόγου** και του **αντιλόγου** ή της κυβέρνησης και της αντιπολίτευσης.

Οι ομιλητές ανεβαίνουν στο βήμα με την εξής σειρά :

1ος: **πρώτος ομιλητής του λόγου** /πρωθυπουργός

2ος: **πρώτος ομιλητής του αντιλόγου**/ αρχηγός της αντιπολίτευσης

3ος: **δεύτερο μέλος του λόγου** /της κυβέρνησης

4ος: **δεύτερο μέλος του αντιλόγου** /της αντιπολίτευσης

5ος: **τρίτο μέλος του λόγου**/ της κυβέρνησης

6ος: **τρίτο μέλος του αντιλόγου** /της αντιπολίτευσης

Οι ομιλητές εκφωνούν λόγο **μέγιστης διάρκειας 6' (έξι λεπτών)** και μπορούν να παρέμβουν με σύντομες ερωτήσεις μόνο κατά τις πρώτες **δύο ομιλίες** της αντίπαλης ομάδας που καλούνται **αγορεύσεις**. Με το πέρας των αγορεύσεων δίνεται

⁵ Πρόκειται για τους κανόνες των τηλεμαχιών μέσω Skype που διοργανώθηκαν από το Κολλέγιο Ανατόλια στο πλαίσιο του μαθητικού συνεδρίου ACSTAC 2014.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

χρόνος 5' (πέντε λεπτών) για την προετοιμασία των περιλήψεων. Οι περιλήψεις διαρκούν 4' (τέσσερα λεπτά) και κατά τη διάρκειά τους δεν επιτρέπεται η υποβολή ερωτήσεων.

Η κριτική επιτροπή αποτελείται από τρία μέλη- μαθητές. Στην επιτροπή προΐσταται ο Πρόεδρος της συνεδρίασης, ο οποίος διευθύνει τον αγώνα, δίνει τον λόγο σε κάθε ομιλητή με τη σειρά που περιγράφουν οι κανόνες (1.2.3), επαναφέρει σε τάξη αγενείς ομιλητές ή ομιλητές που δεν ακολουθούν τους κανόνες, ελέγχει τον χρονομέτρη και επικυρώνει την τελική βαθμολογία.

Τα μέλη της Κριτικής Επιτροπής συνεδριάζουν μετά το τέλος του αγώνα. Δεν επιτρέπεται να κοινοποιούν το αποτέλεσμα του αγώνα ή την άποψή τους για τους ομιλητές κατά τη διάρκεια ή μετά το τέλος του αγώνα.

Χρονομέτρηση των ομιλιών

Υπεύθυνος για τη χρονομέτρηση είναι ο Πρόεδρος της Κριτικής Επιτροπής, ο οποίος αναθέτει στον χρονομέτρη την τήρηση και την καταγραφή των χρόνων. Ο χρονομέτρης σημαίνει ηχητικά με προαποφασισμένο τρόπο το πέρας του χρόνου και, επίσης, καταγράφει στο φύλλο χρονομέτρη τους συνολικούς χρόνους κάθε ομιλίας, καθώς και τις χρονικές στιγμές που έγιναν αιτήσεις παρέμβασης για κάθε ομιλητή, σημειώνοντας ποιες έγιναν αποδεκτές και ποιες όχι. Οι αγορεύσεις πρέπει να έχουν μέγιστη συνολική διάρκεια 6' (οπότε και ο χρονομέτρης σημαίνει δύο φορές με χτύπημα στο θρανίο). Ομιλίες που υπερβαίνουν τα 6' 15'' ή είναι κάτω από 5' 30'' μπορεί να βαθμολογηθούν αυστηρά. Η προετοιμασία των περιλήψεων διαρκεί 5', ενώ η εκφώνηση κάθε περίληψης διαρκεί 4'. Ο χρονομέτρης σημαίνει μία φορά ένα λεπτό πριν από το τέλος του χρόνου και δύο φορές στο τέλος του χρόνου. Ερωτήσεις μπορούν να υποβάλλονται ανάμεσα στο 1^ο και στο 5^ο λεπτό των αγορεύσεων, οπότε και ο χρονομέτρης σημαίνει μία φορά.

Προετοιμασία του γύρου

Οι αγώνες Διττών Λόγων πρέπει να ξεκινήσουν 15' από τη στιγμή που γίνεται γνωστό το θέμα του γύρου. Κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας οι μαθητές δεν

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

μπορούν να χρησιμοποιούν σημειώσεις ή άλλα έντυπα βοηθήματα ή ηλεκτρονικά μέσα (ηλεκτρονικό υπολογιστή, κινητό τηλέφωνο κ.λπ.). Κατά τη διάρκεια του αγώνα επιτρέπεται μόνο η χρήση των χειρόγραφων σημειώσεων της προετοιμασίας σε λευκά φύλλα που θα δοθούν. Οι ομάδες αναλαμβάνουν να αναγράψουν στον πίνακα της αίθουσας το θέμα του γύρου, το όνομα της ομάδας τους και τα ονόματα των μελών τους με τη σειρά που θα μιλήσουν.

ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ

Ορισμός του θέματος

Ο ορισμός πρέπει να **προσδιορίσει** με σαφήνεια και ακρίβεια το ζητούμενο της συζήτησης, το οποίο ζητούμενο πρέπει να **συσχετιστεί** πειστικά με το θέμα. Η Κυβέρνηση καλείται στην πρώτη ομιλία της να κάνει κατανοητή την αντιπαράθεση για το ζητούμενο, θέτοντας **εύλογους περιορισμούς** και εξηγώντας οποιοσδήποτε λέξεις από το θέμα απαιτούν **διευκρίνιση**. Επίσης, πρέπει να λάβει **σαφή θέση** για το ζήτημα, όπως το έχει ορίσει. **Ο ορισμός του θέματος είναι καθήκον του Πρώτου ομιλητή του Λόγου στην αρχή της ομιλίας του.** Ο ορισμός πρέπει να σχετίζεται **λογικά και άμεσα** με το θέμα, να μην είναι **αυταπόδεικτος** και να μην αφορά σε ιδιαίτερα **εξεζητημένο και μη γνωστό ζήτημα**. Ο Πρώτος Ομιλητής του Αντιλόγου **μπορεί να κάνει κάποιες παρατηρήσεις επί του ορισμού ή ακόμη και να αμφισβητήσει την εγκυρότητα** του ορισμού, εφόσον δεν τηρεί κάποια από τις παραπάνω προϋποθέσεις, και σε αυτή την περίπτωση οφείλει εξ αρχής να δηλώσει **ρητά** ότι προσβάλλει την εγκυρότητά του και να δώσει νέο ορισμό. Στην ακραία αυτή περίπτωση ο αγώνας γίνεται περί ορισμού, δηλαδή για το ποιος ορισμός είναι ο καταλληλότερος. Σε **κάθε περίπτωση ο Πρώτος Ομιλητής του Αντιλόγου οφείλει να δηλώσει την αποδοχή ή όχι του ορισμού εκ μέρους της ομάδας του.**

Περιεχόμενο της ομιλίας

Το περιεχόμενο της ομιλίας πρέπει να είναι **σχετικό με το θέμα, λογικό** και να χαρακτηρίζεται από **συνέπεια**. Αποτελείται από τα επιχειρήματα, τα παραδείγματα και οτιδήποτε άλλο υλικό τεκμηρίωσης αξιοποιεί ο ομιλητής, για να υποστηρίξει τη

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

θέση του προσπαθώντας να πείσει την κριτική επιτροπή και το κοινό. Επίσης, οι ομιλητές πρέπει να δείχνουν ότι λαμβάνουν υπόψη τους τις θέσεις της αντίπαλης ομάδας και να τις αντικρούουν. Το περιεχόμενο της ομιλίας πρέπει να είναι **σχετικό με το θέμα**. Πρέπει να αναφέρεται στο ζήτημα του αγώνα, όταν υποστηρίζει τη θέση της ομάδας ή ανασκευάζει την αντίπαλη θέση. Ο ομιλητής πρέπει να ιεραρχήσει κατάλληλα το υλικό του και να το αναπτύξει δίνοντας προτεραιότητα στις σημαντικότερες πλευρές του ζητήματος. Το περιεχόμενο της ομιλίας πρέπει να είναι **λογικό**, δηλαδή να περιέχει επιχειρήματα. Τα επιχειρήματα αποτελούνται από ισχυρισμούς και προκείμενες οι οποίες παρέχουν στήριξη στους ισχυρισμούς. Ένα καλό επιχειρήμα περιέχει εύλογες ή αληθείς προκείμενες οι οποίες οδηγούν αβίαστα σε ορθά και εύληπτα συμπεράσματα. Το περιεχόμενο πρέπει να είναι **συνεπές**, δηλαδή να βρίσκεται σε συμφωνία με τη θέση της ομάδας και τις ομιλίες όλων των μελών της. Τα συμπεράσματα όλων των επιχειρημάτων που χρησιμοποιούνται πρέπει να ενισχύουν τη θέση της ομάδας. Οι τέσσερις πρώτες ομιλίες πρέπει να έχουν **νέο περιεχόμενο** που να προωθεί τη θέση της ομάδας ή και να ανασκευάζει τις θέσεις της αντίπαλης ομάδας. Στις **περιλήψεις δεν πρέπει να παρουσιάζονται επιχειρήματα που να δίνουν νέες διαστάσεις στα ζητήματα που έχουν συζητηθεί**. Μπορεί, όμως, να υπάρχει νέο υλικό που να διευκρινίζει θέσεις οι οποίες έχουν ήδη συζητηθεί ή που να ανασκευάζει αντίπαλα επιχειρήματα.

Δομή της Ομιλίας

Η δομή περιλαμβάνει τη δομή των αγορεύσεων και περιλήψεων και τη συνολική δομή της επιχειρηματολογίας της ομάδας. Το υλικό που αποτελεί το περιεχόμενο των ομιλιών πρέπει να είναι δομημένο με τρόπο, ώστε: α) η ομιλία να έχει **εισαγωγή, ανάπτυξη επιχειρημάτων και συμπέρασμα**, και β) να γίνεται **καλή χρήση του χρόνου**, ώστε ο ομιλητής να κινείται μέσα στο χρονικό περιθώριο και να κατανέμει τον χρόνο ανάλογα με τη σημασία του περιεχομένου. Η επιχειρηματολογία της ομάδας πρέπει να είναι δομημένη και ιεραρχημένη. Η ομάδα πρέπει να κατανείμει το υλικό της με τέτοιο τρόπο, ώστε να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της θέσης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

της. Η εκφορά της ομιλίας αποτελείται από όλα εκείνα τα στοιχεία που επηρεάζουν το κοινό, ώστε να είναι περισσότερο (ή λιγότερο) δεκτικό προς την επιχειρηματολογία του ομιλητή. Μια επιτυχημένη εκφορά της ομιλίας χρησιμοποιεί κατάλληλα το ύφος του λόγου, τη διακύμανση της φωνής, τις κινήσεις του σώματος, την οπτική επαφή με το ακροατήριο και χαρακτηρίζεται από ευφράδεια και άνεση στον χειρισμό των ερωτήσεων.

Ερωτήσεις κατά τη διάρκεια της Ομιλίας

Οι ερωτήσεις υποβάλλονται απευθείας στον ομιλητή από τα μέλη της αντίπαλης ομάδας, **εφόσον εκείνος το επιτρέψει**. Μπορούν να υποβληθούν μόνο ανάμεσα στο 1ο και το 5ο λεπτό της ομιλίας. Για να υποβάλει μία ερώτηση ο ομιλητής, οφείλει να σηκώσει το χέρι του και να δηλώσει ότι επιθυμεί να υποβάλει μία ερώτηση ή να ζητήσει μια διευκρίνιση. Ο ομιλητής που έχει τον λόγο αποφασίζει τότε εάν θα επιτρέψει την υποβολή ερώτησης ή όχι. Έχει, επίσης, το δικαίωμα να διακόψει τον αντίπαλο ο οποίος κάνει κατάχρηση του επιτρεπόμενου χρόνου της ερώτησης. Η ερώτηση πρέπει να είναι **διατυπωμένη με σαφήνεια, να μη διαρκεί πάνω από 15'' και να είναι σχετική με τα όσα λέγονται** τη στιγμή που διατυπώνεται. Κάθε ομιλητής πρέπει να αποδεχτεί **δύο ερωτήσεις** (έως 3 το ανώτατο) κατά τη διάρκεια της αγόρευσής του και να επιχειρήσει και ο ίδιος να απευθύνει ερωτήσεις στους αντιπάλους.

Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΟΜΙΛΙΑΣ

Μετά το τέλος του αγώνα οι κριτές πρέπει να αξιολογήσουν τις ομάδες και τους ομιλητές και να αναδείξουν την πιο ικανή ομάδα. Κατά τη διάρκεια του αγώνα κρατούν **προσωπικές σημειώσεις** και αφού ολοκληρώσουν τη διαδικασία κρίσης, συμπληρώνουν το **φύλλο κριτή**.

Η αξιολόγηση πρέπει να αναφερθεί στα **στοιχεία της ομιλίας**, δηλαδή στον ορισμό, στο περιεχόμενο, στη δομή, στην εκφορά και στις ερωτήσεις, με βασικό κριτήριο κατά πόσο τα στοιχεία αυτά συνέβαλαν ή έβλαψαν την πειστικότητα της θέσης της ομάδας. Αγενής συμπεριφορά και μη τήρηση του χρονικού πλαισίου πρέπει

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

να αξιολογείται αυστηρά. Το περιεχόμενο πρέπει να κρίνεται από την οπτική γωνία ενός μέσου ατόμου, δηλαδή οι κριτές πρέπει να αναλύουν και να αξιολογούν τα επιχειρήματα, τα παραδείγματα κ.ά. ως προς τη γενικότερη πειστικότητά τους, **χωρίς να απαιτούν εξειδικευμένες γνώσεις**. Η δομή πρέπει να κρίνεται σε σχέση με την ικανότητα των ομιλητών να ομαδοποιούν και να κατανέμουν το περιεχόμενο της ομιλίας τους με σαφή τρόπο και σωστή ιεράρχηση. Επίσης, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η κατανομή του περιεχομένου μεταξύ των τριών ομιλητών. Η εκφορά πρέπει να αξιολογείται ως προς το αν συνέβαλε στην πειστικότητα του λόγου ή αν ζημίωσε την ισχύ του. Οι ερωτήσεις **συνυπολογίζονται στο περιεχόμενο των ομιλιών** αυτού που τις έθεσε και αξιολογούνται ως προς τον αντίκτυπο που είχαν στην εξέλιξη του αγώνα. Αποτελεί θετικό στοιχείο για κάθε ομιλητή να απαντήσει σε δύο ερωτήσεις κατά τη διάρκεια της αγόρευσής του, καθώς και να επιχειρήσει να κάνει τουλάχιστον μία ερώτηση σε κάθε αγόρευση τής αντίπαλης ομάδας.

Κάθε ομιλητής βαθμολογείται με **50–100** βαθμούς (0-50+50). Η ομάδα βαθμολογείται με το **σύνολο των βαθμών των ομιλητών της από τους τρεις κριτές**. Δεν είναι δυνατόν να νικήσει ομάδα της οποίας το σύνολο των βαθμών είναι μικρότερο ή ίσο με τους βαθμούς της αντίπαλης ομάδας. Ο Πρόεδρος της κριτικής επιτροπής καλείται να συντονίσει τη διαδικασία αξιολόγησης μέσα σε κλίμα συνεργασίας, όπου όλοι οι κριτές έχουν δικαίωμα να εκφράσουν την άποψή τους πριν από την τελική απόφαση. Διατυπώνουν πρώτα τις απόψεις τους για το επίπεδο του αγώνα και έπειτα για το ποια ομάδα ήταν πιο ικανή και πειστική. Εάν υπάρχει ομοφωνία, το ύψος των ατομικών βαθμών καθορίζεται από κοινού, με συντονισμό τού Προέδρου. Εάν υπάρχει διαφωνία, που δεν μπορεί να επιλυθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα, η απόφαση για το ποια ομάδα νίκησε βγαίνει πλειοψηφικά. Στην περίπτωση αυτή ο ατομικός βαθμός κάθε ομιλητή προκύπτει από το άθροισμα των βαθμών όλων των κριτών. Ο κριτής που διαφωνεί έχει δικαίωμα να σημειώσει τη διαφωνία του στο Φύλλο Αξιολόγησης, αλλά πρέπει να αλλάξει τις ατομικές βαθμολογίες, ώστε η ομάδα που ήρθε δεύτερη να μην έχει περισσότερους συνολικούς

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

βαθμούς. Όταν οι κριτές είναι λιγότεροι των τριών προστίθενται ξανά οι βαθμοί του Προέδρου. Ο Πρόεδρος της Κριτικής Επιτροπής συμπληρώνει το **ταχυέγγραφο**, όπου πρέπει να φαίνεται ευκρινώς το σύνολο των ομαδικών βαθμών και το ποια ομάδα κέρδισε, και το παραδίδει στη Γραμματεία των αγώνων. Οι κριτές σημειώνουν ευκρινώς στα Φύλλα Αξιολόγησης **σχόλια** τα οποία τεκμηριώνουν την αξιολόγησή τους και τα θεωρούν χρήσιμα για τους διαγωνιζόμενους. Τα Φύλλα Αξιολόγησης τα παραδίδουν στη Γραμματεία πριν από την έναρξη του επόμενου γύρου. Στην **αξιολόγηση** οι κριτές αποδίδουν την εξής **βαρύτητα** στα στοιχεία της Ομιλίας:

Στοιχεία της Ομιλίας	Βαρύτητα
Περιεχόμενο	50 %
Δομή	20%
Εκφορά	30%

Βαθμοί Ομιλίας	Ερμηνεία
90-100/ 270-300	Η αγόρευση/περίληψη ήταν Άριστη . Υπάρχουν μόνο θετικά στοιχεία. Το επίπεδο που θα αναμενόταν από έναν ομιλητή που διαγωνίζεται στον τελικό.
80-89/ 240-269	Η αγόρευση/περίληψη ήταν Πολύ καλή . Κάποιες μικρές αδυναμίες δεν είναι αρκετές για να μειώσουν τα πολλά θετικά στοιχεία. Το επίπεδο του ομιλητή που θα αναμενόταν να διαγωνίζεται στους ημιτελικούς.
70-79/ 210-239	Η αγόρευση/περίληψη ήταν Καλή . Υπάρχουν κάποιες αδυναμίες αλλά περισσότερα θετικά στοιχεία. Το μέσο επίπεδο ομιλητών των προκριματικών γύρων.
60-69/ 180-209	Η αγόρευση/περίληψη ήταν Μέτρια . Υπάρχουν κάποια θετικά στοιχεία αλλά και σημαντικές αδυναμίες.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

50-59/ 150-179

Η αγόρευση/περίληψη ήταν **Αδύναμη**. Υπάρχουν πολλές και σημαντικές αδυναμίες και ίσως κάποια θετικά στοιχεία.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Ο διδάσκων δεν είναι υποχρεωμένος να ακολουθήσει όλες τις διδακτικές και ερμηνευτικές κατευθύνσεις που του δίνονται ούτε να πραγματοποιηθεί όλα τα θέματα που του τίθενται. Μπορεί να αλλάξει μια προγραμματισμένη πορεία, εφόσον οι μαθητές με εύστοχες παρατηρήσεις τον οδηγούν σε εξέταση πτυχών που θεώρησε δευτερεύουσας σημασίας. Ο διδάσκων μπορεί να διερευνήσει στοιχεία της «διανοίας» του Ευριπίδη επεκτείνοντας τη μελέτη και στους υπόλοιπους στίχους της τραγωδίας. Η «εὐβουλία» (=το σωστό μυαλό, ο ορθός λόγος) αποτέλεσε την πρόταση του γέρου υπηρέτη σε όσα ο ίδιος αμφισβήτησε. Μελετώντας τους στίχους της τραγωδίας μέχρι τέλους, οι μαθητές μπορούν να διερευνήσουν τον ρόλο της στη σωτηρία των ηρώων.

Προσεγγίζοντας τον αγώνα λόγων - όπως θεμελιώθηκε από τον Πρωταγόρα (βλ. αντιλογίες) - οι μαθητές μπορούν να αξιοποιήσουν επίσης την 4^η σκηνή του Β' Επεισοδίου (στ.942-1139). Εκεί, μπορούν να εντοπίσουν τους διάφορους τρόπους πειθούς που χρησιμοποιεί η Ελένη και ο Μενέλαος για να πείσουν τη Θεονόη να μην αποκαλύψει την παρουσία του Μενέλαου και να διαπιστώσουν για μία ακόμη φορά τη ρητορική δεινότητα του ποιητή καθώς και την έντονη επίδραση που άσκησαν οι Σοφιστές στη «διάνοιά» του.

Η διδασκαλία του φιλοσοφικού κειμένου από μετάφραση μπορεί να συνδεθεί με ποικίλα θέματα από τα διάφορα γνωστικά πεδία (Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Νεοελληνική Λογοτεχνία, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Ιστορία). Οι μαθητές, για παράδειγμα, συνδυάζοντας τις γνώσεις τους από τη Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία μπορούν να ασχοληθούν με προβληματισμούς της αρχαίας και της νεότερης πολιτικής φιλοσοφίας (π.χ. κοινωνικό συμβόλαιο) για τη συγκρότηση της πολιτικής κοινωνίας και τη νομιμοποίηση της κρατικής εξουσίας. Κάτι τέτοιο είναι εφικτό μέσα από τη συγκριτική μελέτη αποσπασμάτων των Σοφιστών και Διαφωτιστών.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Κατά τη διεξαγωγή του συγκεκριμένου σεναρίου πρόβαλλαν και άλλες εκδοχές, όπως οι ακόλουθες: Οι μαθητές μπορούν να εξετάσουν τον ρόλο της μαντικής τέχνης στην Αθήνα του 5^{ου} αι. π.Χ., έτσι όπως τον αντιλαμβάνονταν οι εκπρόσωποι της θρησκευτικής εξουσίας, και να συντάξουν ένα κείμενο του οποίου επικοινωνιακός στόχος είναι να πείσει τους Αθηναίους πολίτες ότι τα μαντεία αποτελούν αδιαμφισβήτητη αξία, κάνοντας επικλήσεις στη λογική, το συναίσθημα και το ήθος του πομπού. Μία άλλη ομάδα θα μπορούσε να γράψει ένα ημερολόγιο που θα το έγραφε ένας νεαρός Αθηναίος του 5^{ου} αι. π.Χ. στο οποίο θα διαγράφεται το πλαίσιο (ιστορικό και κοινωνικό) μέσα στο οποίο διαμορφώθηκε η σοφιστική κίνηση και οι τραγωδίες του Ευριπίδη. Τέλος, μία άλλη ομάδα θα μπορούσε να μεταφέρει στο κοινό που δεν παρακολούθησε την παράσταση τις ιδέες του Αγγελιαφόρου από την οπτική γωνία ενός συντηρητικού Αθηναίου σε δύο κείμενα:

- i. Στο πρώτο να διαχωρίζεται η είδηση από το σχόλιο,
- ii. ενώ στο δεύτερο το σχόλιο να εμπλέκεται στην είδηση.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε σε ένα τμήμα της Γ΄ Γυμνασίου του 2^{ου} Γυμνασίου του Κολλεγίου Ανατόλια. Η πλειονότητα των μαθητών του συγκεκριμένου τμήματος δεν παρουσιάζει σημαντικές δυσκολίες στο μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας από μετάφραση, σε αντίθεση με το γλωσσικό μάθημα των αρχαίων ελληνικών, στο οποίο μία μερίδα αυτών δυσκολεύεται. Στην εφαρμογή του σεναρίου λειτούργησε πολύ θετικά η μεγάλη εξοικείωσή τους με την τεχνολογία. Η χρήση της, άλλωστε, στα γλωσσικά μαθήματα κινεί το ενδιαφέρον των μαθητών, καθώς με αυτό τον αποφεύγεται η παραδοσιακή διδασκαλία. Αξίζει να σημειωθεί η συνεργατική διάθεσή τους αλλά και η προθυμία τους να εμπλακούν σε δραστηριότητες που απαιτούν διερεύνηση, κάτι το οποίο διευκόλυνε την αποτελεσματική εφαρμογή του σεναρίου. Σίγουρα οι συζητήσεις και οι γόνιμες συνδέσεις του αρχαίου κόσμου με τη σύγχρονη πραγματικότητα στο πλαίσιο του

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

συγκεκριμένου μαθήματος γίνονται με πιο αποτελεσματικό και ενδιαφέροντα τρόπο από τους μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου, οι οποίοι σε αυτή την ηλικία μπορούν συνθέτοντας τα στοιχεία που τους δίνονται να καταλήγουν σε κρίσεις. Η έννοια της διακειμενικότητας μεταξύ των έργων της αρχαίας ελληνικής γραμματείας, με την οποία ήρθαν για πρώτη φορά σε επαφή, τους κέντρισε το ενδιαφέρον και τους βοήθησε να συνειδητοποιήσουν τον γόνιμο διάλογο των δημιουργών ακόμη και σήμερα.

Μεμονωμένες περιπτώσεις μαθητών, παρότι είχαν μεγάλη εξοικείωση με τους υπολογιστές αντιμετώπισαν το σενάριο ως μια ακόμη αγγαρεία και απέφυγαν να εμπλακούν ενεργά στην ομάδα. Χρειάστηκε η κινητοποίηση των άλλων μελών της ομάδας και η ανάθεση ενός ρόλου από τη διδάσκουσα.

Σε σχέση με τη συγκρότηση των ομάδων, δεν υπήρξε αρχικά παρέμβαση της διδάσκουσας. Μια συνθήκη που δεν είχε προβλεφθεί ήταν ότι κατά την επιλογή των Φύλλων Εργασίας από τις ομάδες, υπήρξε ενδιαφέρον από περισσότερες ομάδες να ασχοληθούν με κάποια θέματα και για την ομαλή διεύθυνση του ζητήματος η διδάσκουσα προχώρησε σε κλήρωση. Ίσως θα μπορούσε να είχε δοθεί η δυνατότητα να προσεγγιστεί το ίδιο θέμα και από δύο ή τρεις ομάδες, για να διαφανεί ο διαφορετικός χειρισμός του και να αναδειχθούν εναργέστερα ποικίλες πλευρές του θέματος. Οι μαθητές χειρίστηκαν, πάντως, με ευκολία το λογισμικό παρουσίασης, παρόλο που εντοπίστηκαν τα γνωστά προβλήματα *Αντιγραφής* και *Επικόλλησης*.

Κατά τη διερεύνησή τους βοηθητικές ήταν οι πηγές που παρατίθενται στα Φύλλα Εργασίας αλλά και τα υποερωτήματα. Κατά την παρουσίαση των εργασιών τους οι μαθητές έδειξαν ιδιαίτερο ενθουσιασμό. Αρκετοί μαθητές από το ακροατήριο με ιδιαίτερη προθυμία έκαναν ερωτήσεις και διατύπωσαν αξιολογικά σχόλια.

Γενικά το συγκεκριμένο τμήμα είχε θετική ανταπόκριση από την πλειονότητα των μαθητών. Σε αυτό σημαντικό ρόλο έπαιξαν οι επίκαιροι ακόμη και σήμερα προβληματισμοί του ποιητή και των σοφιστών, γεγονός που επιβεβαιώνει την अपαράμιλλη αξία των κειμένων της αρχαίας ελληνικής γραμματείας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Cope, B. & M. Kalantzis (eds). 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge.

Cronin, M. & P. Glenn. 1991. "Oral communication across the curriculum in higher education: The state of the art". *Communication Education* 40.4, 356-367.

Dale Williams, J. 2009. *An Introduction to Classical Rhetoric: Essential Readings*. Chichester. West Sussex: Wiley-Blackwell.

Guthrie, W. 2003. *Οι σοφιστές*. Μτφρ.: Δ. Τσεκουράκης. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τραπέζης.

Hose, M. 2011. *Ευριπίδης, ο ποιητής των παθών*. Μτφρ.: Μπέττυ Ταραντίλη. Αθήνα: Καρδαμίτσας.

Ιακώβ, Δ. Ι. 1998. *Η Ποιητική της Αρχαίας Ελληνικής Τραγωδίας*. Αθήνα: ΜΙΕΤ.

Kalantzis, M. & B. Cope. 2008. *Οι Αρχές της Μάθησης Μέσω Σχεδιασμού*. <http://neamathisi.com/learning-by-design/lbd-principles> [τελευταία προσπέλαση 25/8/2014]

Κουνένης, Ν. 2002. *Πρωταγόρας, Γοργίας. Η σοφιστική τομή*. Αθήνα: Σαββάλας.

Kron, F. W. & Α. Σοφός. 2007. *Διδακτική των Μέσων: Νέα Μέσα στο πλαίσιο Διδακτικών και Μαθησιακών Διαδικασιών* (μτφρ. Ε. Νούσια & Ε. Γεμεντζή). Αθήνα.

Κύρκος, Β. 1992. *Αρχαίος ελληνικός διαφωτισμός και σοφιστική*. Αθήνα: Παπαδήμας.

Morgan, K. 2004. *Myth and Philosophy. From Presocratics to Plato*. Cambridge University Press. [τελευταία προσπέλαση 25/8/2014]

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Murray, G. 1965. *Ο Ευριπίδης και η εποχή του*. Μτφρ.: Κ. Παπανικολάου. Αθήνα: Εστία.
- Romilly, J. de. 1994. *Οι μεγάλοι σοφιστές στην Αθήνα του Περικλή*. Μτφρ.: Φάνης Ι. Κακριδής. Αθήνα: Καρδαμίτσας.
- Romilly, J. de. 1997. *Η νεοτερικότητα του Ευριπίδη*. Μτφρ. Αγγελική Στασινοπούλου-Σκιαδά. Αθήνα: Ινστιτούτο του Βιβλίου. Α. Καρδαμίτσα.
- Σκουτερόπουλος Ν. 1992. *Η αρχαία σοφιστική. Τα σωζόμενα αποσπάσματα.*, Αθήνα: Γνώση.
- Vygotsky. L. 2008. *Γλώσσα και Σκέψη*. Αθήνα.